

بررسی نقش حیاط های خانه های اصیل ایرانی و لزوم تلفیق فضاهای باز و بسته در جهت نیل به پایداری شهرهای ایرانی

اسماعیل ضرغامی* ، سپیده سفیداری^۲

۱- استادیار و عضو هیئت علمی دانشگاه شهید رجایی.

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه شهید رجایی.

چکیده

دیر زمانی از روند تغییرات شتابان و حجیم شهرنشینی در کشور و به تبع آن تغییر سازمان فضایی خانه های معاصر جهت پاسخگویی و هماهنگی، با این تغییرات نمی گذرد. تغییراتی که باعث دگرگونی الگوهای فضایی و به دنبال آن تغییر نقش ریز فضاهایی شد که قرن ها پاسخگوی نیاز های فرهنگی، اجتماعی اقوام ایرانی بودند. در این میان حیاط یکی از چندین نمونه ای بود که دستخوش تحول یا به تعبیری نابودی گردید. حیاط که در خانه های تاریخی لازمه زندگی ایرانی بود و همچون اتاقی بدون سقف مامن ساکنان خانه بود و مظهری بود از صورت مرکزگرایی عالم باطن، به کلی از سازمان فضایی خانه حذف گردید و آنچه باقی ماند فضای بازی در حد فاصل معبر عبوری و ساختمان بود که بیشتر جنبه عبوری داشت.

در پژوهش حاضر، روش تحقیق ، تحلیلی- توصیفی بوده و بر اساس داده ها و اطلاعات حاصله از مطالعه منابع کتابخانه ای و اسناد مربوطه و پژوهش های انجام شده سعی گردیده، اطلاعات گردآوری شده مورد بررسی قرار گیرد. در این مقاله هدف بررسی نقش حیاط در مسکن کهن ایرانی و جستجوی کمبودها براساس پیشینه معماری ایرانی است. همچنین بر لزوم بازخوانی فضاهای باز، در دست یابی به معماری پایداری و تجدید نظر در طراحی مجموعه های مسکونی به منظور افزایش آسایش و ترفیع نیازهای انسان در عصر حاضر تاکید میگردد تا با کمک آن ، اصول حذف شده از معماری امروز مسکن در ایران احیا شود.

واژه های کلیدی: حیاط، مسکن ، معماری ایرانی ، فضای باز، پایداری اجتماعی

۱- مقدمه

خانه، مبدا و مقصد زندگی روزمره انسان است. انسان ها برای کار و فعالیت اجتماعی از آن خارج می شوند و پس از انجام آن و کسب تجربه به خانه باز می گردند . خانه مکانی است که ما پس از تجربه ابعاد مختلف جهان پیرامون ، به آن باز می گردیم و برای انسان از چنان اهمیتی برخوردار است که می توان آن را مرکز دنیای فرد نامید. بنابراین خانه باید بتواند در فضای درونی و جلوه بیرونی خود توقع مرکز دنیای فردی بودن را برآورده سازد. از میان فضاهایی که انسان در آنها حضور می یابد ، خانه فضایی است امن ، که آدمی به طور روز مره از آن تاثیر می گیرد و بر آن تاثیر می گذارد. اولین فضایی